

Kuriosa om teckenspråket

NATURLIGT

Teckenspråken är naturliga språk på samma sätt som olika talade språk. Det betyder att de uppstått spontant utifrån människors vilja och behov av kommunikation. Ett språk är starkt kopplat till dess lands kultur.

FUNKTIONELLT

Vid jakt utvecklades exempelvis tecken för att jägarna tyst skulle kunna meddela sig med varandra och munkar har använt sig av överenskomna tecken för att kommunicera i situationer när de inte fick tala.

ANTIKEN

Redan under den grekiska antiken nämner Platon (427–347 f Kr) i sin skrift Kratylos att döva använder sig av åtbörder och rörelser.

FRANSKA METODEN

En skola för döva barn startades i Paris 1770 av Abbé de l'Épée. Teckenspråket var för honom självklart för att kunna ge eleverna kunskap i undervisningen. Han utvecklade också ett handalfabet som spreds till flera länder, bland annat till USA.

Kort fakta om det svenska teckenspråket

I Sverige använder cirka 10 000 döva teckenspråk. Ungefär 30 000 personer använder teckenspråk inom familjen eller i jobbet.

Teckenspråk är fullvärdiga språk med egen grammatik.

Det finns ungefär 160 olika teckenspråk i världen. Varje land har oftast ett eget nationellt teckenspråk och i Sverige använder vi alltså svenskt teckenspråk.

I språklagen är det svenska teckenspråket jämställt med andra nationella minoritetsspråk.

Handalfabetet är olika handformer för alfabetets alla bokstäver. Det används för att bokstavera namn och vissa ord.

Det svenska handalfabetet konstruerades av Per Aron Borg på 1800-talet. Han grundade också den första svenska skolan för döva, Manillaskolan i Stockholm

ISBN 978-91-28-00490-9 (tryck)
978-91-28-00489-3 (pdf)
Best nr 00490

Specialpedagogiska skolmyndigheten

www.spsm.se

TVÅSPRÅKIGHET

Bra att veta om

Teckenspråk

Teckenspråket är ett visuellt språk. Det svenska teckenspråket blev erkänt först 1981 av riksdagen som ett eget språk med egen grammatik. Då kom ämnet teckenspråk med i läroplanen för döva och hörselskadade 1983. Det svenska teckenspråket stärktes 2009 när där det jämställdes med minoritetsspråken i språklagen.

Vad skiljer teckenspråk från talade språk?

Teckenspråk och talade språk utgår från två olika sinnen. Det talade språket bygger på hörselsinnet medan teckenspråket bygger på synen. Det påverkar hur språken är uppbyggda. Teckenspråk finns också i en taktil form där man avläser andras handrörelser med sina händer. Taktila teckenspråk används av personer som är dövblinda.

Örat uppfattar ljudsignaler som kommer i en viss ordning och du behöver höra varje ljud för sig. Det är viktigt att ljuden och orden kommer i en viss ordning, som på en rad. Om alltför många osorterade ljud kommer in i örat upplever du en kakafoni av ljud och det blir svårt att uppfatta det som sägs. Byter man plats på orden, ändras också innehållet i det som sägs. Det talade språket påverkas också i viss mån av intonationen, kroppsspråk, gester och ansiktsuttryck.

Teckenspråket däremot är visuellt och bygger på att ögat kan uppfatta flera signaler samtidigt. Man säga att teckenspråket är ett simultant språk. De tecken som används ska utföras och tolkas tillsammans med signaler i ansiktet, mimik, blickriktning och kroppens läge. Trots att rösten inte används har munrörelserna en mycket stor betydelse. Längden på de utförda tecknen har också betydelse. Det kan krävas många talade ord för att säga samma sak som uttrycks simultant i en tecknad mening.

Många undrar om man verkligen kan uttrycka exakt samma sak på teckenspråk som på ett talat språk? Generellt sett är svaret ja, men med vissa modifieringar. Man kan fundera över om det är möjligt att uttrycka exakt samma sak på två olika talade språk.

Varför förstår döva från olika länder varandra så bra jämfört med hörande?

Trots att alla länder har sitt eget teckenspråk har teckenspråkiga personer från olika länder lättare att förstå varandra än personer som talar olika språk.

Teckenspråksanvändare är vana att uttrycka sig visuellt genom att skapa bilder för olika företeelser. Till exempel tecknas bil och hus på ungefär samma sätt i flera länder. Situationer och händelser kan skapas genom man återger rörelser och genom att man använder sig av rummet för att uttrycka tid och plats.

Det finns ett internationellt handalfabet och även en uppsättning tecken som teckenspråksanvändare kommit överens om i samband med internationella sammankomster.

Hur lång tid tar det att lära sig teckenspråk?

Att lära sig teckenspråk är jämförbart med att lära sig ett nytt talat språk. Hur lång tid det tar är helt individuellt. När det gäller teckenspråk beror det bland annat på hur lätt man har för att använda sig av gester och mimik och utnyttja ögonen för att ta till sig språket. Precis som med andra språk beror språkutvecklingen mycket på möjligheten att vistas i den språkliga miljön.